

УДК 657.1:631.16

**СТРУКТУРА ОБ'ЄКТІВ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ
ЛІСОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ****Лисичко А.М.***Житомирський державний технологічний університет*

В статті досліджено праці науковців які приділяли знану увагу питанням розвитку об'єкту економічного аналізу. Визначено специфічні риси, які необхідно враховувати при виявленні властивостей об'єкту та дозволять сформуванню комплекс аналітичних процедур для оцінки причинно-наслідкових зв'язків їх стану. Забезпечення безпеки лісових ресурсів впливає на структуру та властивості окремих об'єктів лісогосподарської діяльності та вимагає їх аналізу для прийняття управлінських рішень, щоб забезпечити сталий розвиток та безпеку лісогосподарського підприємства. Побудовано модель лісогосподарської діяльності як об'єкту економічного аналізу. Встановлено, що до об'єктів, що складають господарську діяльність відносяться господарські процеси й відповідно витрати, доходи та фінансові результати, які з ними пов'язанні. Визначено один із особливих об'єктів економічного аналізу – собівартість лісогосподарської продукції. Представлено склад об'єктів, що забезпечують лісогосподарську діяльність й відповідно завдання економічного аналізу щодо оцінки ефективності їх використання.

Ключові слова: економічний аналіз, об'єкт економічного аналізу, бізнес-процес, лісогосподарська діяльність, собівартість лісогосподарської діяльності, рента

UDC 657.1:631.16

**STRUCTURE OF OBJECTS OF ECONOMIC ANALYSIS
OF AGRICULTURAL ACTIVITY****Lisichko A.***Zhytomyr State Technological University*

The article deals with the works of scientists who paid attention to the development of the object of economic analysis. The specific features that must be taken into account when discovering the properties of the object are determined and to form a set of analytical procedures for assessing the causal relationships of their condition are determined. The provision of forest resources safety affects the structure and properties of individual forestry objects and requires their analysis for making managerial decisions in order to ensure the sustainable development and safety of the forestry enterprise. A model of forestry activity as an object of economic analysis was constructed. It is established that objects consisting of economic activity include economic processes and, consequently, expenses, revenues and financial results associated with them. One of the special objects of

economic analysis is determined - the cost of forestry products. The list of objects that provide forestry activities and, accordingly, the tasks of economic analysis in order to assess the effectiveness of their use are presented.

Keywords: economic analysis, object of economic analysis, business process, forestry activity, cost of forestry, rent

Актуальність проблеми. Система економічного аналізу господарської діяльності є особливим інструментом інформаційного забезпечення управлінських рішень. Аналітична інформація є невід'ємною складовою системи управління, адже визначає сукупність причинно-наслідкових зв'язків щодо окремих складових або ж господарської діяльності в цілому. Вітчизняний дослідник Я.О. Ізмайлов вказує, що «Саме результати економічного аналізу надають можливість діагностувати та контролювати тенденції поліпшення кількісних і якісних параметрів виробничо-господарської діяльності підприємств. Аналітичні розрахунки допомагають активно впливати на економічні процеси суб'єкта господарювання, мобілізуючи потенційні резерви збільшення прибутковості та віддачі від інвестованого капіталу. Належним чином узагальнена та структурована аналітична інформація сприяє вчасному прийняттю економічно обґрунтованих інвестиційно-інноваційних та управлінських рішень» [3, с. 166]. В свою чергу фундатор національної школи економічного аналізу І.Д. Лазаришина в даному контексті «Сучасний етап розвитку ринкової економіки обумовлює суттєве зростання вимог до функціональності обліково-аналітичного забезпечення. Адже саме від його якості залежить своєчасність забезпечення керівництва і власників суб'єктів господарювання релевантною інформацією для прийняття збалансованих і ефективних рішень» [4, с. 96].

Значну роль економічного аналізу в системі управління господарською діяльністю суб'єктів господарювання визначає Г.Л. Норд, зокрема вчена в своїй науковій праці вказує, що «Економічний аналіз є особливою системою генерування інформації про економічний потенціал підприємства та його важливу складову – фінансову безпеку. Сучасні теорія та методологія економічного аналізу не в повній мірі дозволяє генерувати інформацію, яка потрібна користувачам для прийняття рішень. Зауважимо, що спектр інформаційних потреб та склад користувачів є різноманітним, а тому система економічного аналізу має бути динамічною та мінливою до особливостей внутрішнього та зовнішнього середовища. Те, що діюча система економічного аналізу не в повній мірі відповідає сучасності є об'єктивною

ознакою, адже розвиток економічних відносин та їх властивостей значно прискорився на початку ХХІ ст. Мінливість як властивість економічного аналізу полягає в тому, що трансформація має відбуватися як на методологічному рівні – зміна існуючих інструментів та формування нових, так і на суб'єктному – розвиток професійних компетентностей аналітика, формування етичних положень та зміна його місця в системі управління та об'єктному – дослідження об'єкту управління з позиції його властивостей, їх зміни та взаємозв'язку із іншими. Виходячи із зазначеного система економічного аналізу має багатоаспектний прояв в системі управління та займає особливе місце в інформаційному моделюванні механізмів забезпечення фінансової безпеки підприємства» [9].

Зазначене визначає той факт, що актуальність наукового пошуку в контексті розвитку організаційно-методичних положень економічного аналізу господарської діяльності зростає постійно. Економічний аналіз це та економічна наука елементи якої розвиваються динамічно та є мінливим до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Саме динамічність економічного аналізу обумовлює зміни у структурі та змісті системи його об'єктів на підприємствах різних галузей національної економіки. Особливо гостро в умовах реформування лісового господарства стоїть проблема оцінки ефективності господарської діяльності лісгосподарських підприємств. В даному контексті актуалізують питання розробки структури об'єктів економічного аналізу лісгосподарської діяльності. Це дозволить оцінити її властивості, що підлягають аналізу, виявити причинно-наслідкові зв'язки їх стану та спрогнозувати їх розвиток в майбутньому. В цілому, зазначене дозволить визначити сукупність аналітичних процедур, щоб забезпечити «Найбільш ефективний вплив на зміну і розвиток економічних явищ та процесів в умовах демократизації систем управління і менеджменту буде досягатися у тому випадку, коли будуть виваженими та всесторонньо обґрунтованими і переконливими їх регулятори. Системні аналітичні обґрунтування кількісного та якісного виміру їх дієвості у конкретному економічному середовищі є необхідною і достатньою умовою впровадження і поширення. Сукупність такого аналітичного інструментарію не регламентується, проте переконливість його дії у гармонізації суспільних, корпоративних та особистих інтересів є незаперечною» [7, с. 172].

Аналіз останніх досліджень. Питання розвитку об'єкту економічного аналізу досліджувалися вітчизняними та зарубіжними

вченими, зокрема: С.Б. Барнгольц, М.І. Баканов, Д.П. Барсуков, М. Бромвич, Л. Бернстайн, В. Беренс, П. Хавранек, Е. Нікбахт, А. Гроппеллі, Б. Нідлз, О.М. , Д.О. Грицишен, В.Т. Доля, О.А. Зоріна, С.В. Калабухова, Т.М. Ковальчук, В.В. Ковальов, І.Д. Лазаришина, Г.Л. Норд, Є.В. Мних, О.В. Олійник, І.М. Парасій-Вергуненко, Л.О. Примостка, В.К. Савчук, Г.В. Савицька, Т.О. Тарасова, А.Д. Шеремет. Вчені здійснили вагомий внесок у вчення про об'єкт економічного аналізу та визначили напрями його трансформації. В умовах розвитку зовнішнього та внутрішнього середовища та галузевої специфіки є потреба в уточненні структури та змісту об'єктів лісогосподарської діяльності.

Мета статті полягає в побудові структури об'єктів економічного аналізу лісогосподарської діяльності.

Виклад основного матеріалу. «Будь-яке явище, у тому числі економічний аналіз, розкривається у своїй багатогранності в контексті ретроспективи. Аналіз в ході свого історичного розвитку зазнав глибоких змін – від аналізу за допомогою отриманого досвіду і традицій, звичаїв в первинному суспільстві, які передавалися з покоління в покоління, до наукового осмислення економічних і суспільних процесів та явищ і усвідомленого застосування їх на науковій основі». [10, с. 18]

Сьогодні методологія економічного аналізу пішла значено вперед, та розширює знання про об'єкти управління, дозволяє сформулювати прогноз його розвитку у майбутньому.

Вітчизняна вчена О.В. Олійник вказує, що «об'єкт економічного аналізу і є саме тим елементом, задля якого формується відповідна система. При цьому, надзвичайно складним є процес ідентифікації, що саме є об'єктом цієї системи, що відноситься до середовища тощо. Усталеного підходу до тлумачення аналітичних об'єктів до сьогодні немає. З одного боку, розвиток аналітичної науки дозволив виділити основні складові економічного аналізу, сформулювати понятійно-категорійний апарат. З іншого – постійно тривають дискусії щодо меж економічного аналізу, його змістовного наповнення. На рівні окремого суб'єкта господарювання об'єкт системи економічного аналізу може бути заданий так званим оригінал-об'єктом – системою підприємства. Відповідно, функціонально-цільове спрямування такої системи передбачає створення нового якісно-змістовного знання на підставі аналітичної переробки інформаційних масивів, що зменшує невизначеність та ризики. Потреба у формуванні якісної інформаційної бази прийняття управлінських рішень суб'єктами господарювання спричиняє необхідність

перманентного удосконалення методології та організації економічного аналізу» [10, с. 197].

В свою чергу вважаємо, що об'єкт економічного аналізу має охоплювати всю сукупність об'єктів господарської діяльності. У випадку підприємств лісового господарства при формуванні структури об'єктів економічного аналізу необхідно враховувати наступні специфічні риси, які дозволяють виявити властивості об'єкту та сформуванню комплекс аналітичних процедур для оцінки причинно-наслідкових зв'язків їх стану:

- по-перше, лісогосподарська діяльність поєднує в собі декілька суспільних сфер перетину інтересів стейкхолдерів. Зокрема, економічну, соціальну та екологічну. Економічна сфера лісогосподарської діяльності полягає забезпеченні ресурсами (лісовими ресурсами) суспільне виробництво та виконання завдання комерційної діяльності – отримання прибутку. Екологічний напрям вивчення лісогосподарської діяльності полягає в використанні природних ресурсів, забезпечення їх відновлення та формування природоохоронних заходів. Екологічний напрям діяльності визначений вітчизняним законодавством, що регулює лісогосподарську діяльність. В даному контексті модернізується мета економічного аналізу й відповідно вітчизняними вченими виділяється новий вид економічного аналізу – еколого-економічний аналіз. Лазаришина І.Д. «Виокремлення та застосування нових видів економічного аналізу, поряд з існуючими видами, підпорядковується ідеї максимального забезпечення корисності економічного аналізу з точки зору системи управління та інших зацікавлених сторін. Предмет економічного аналізу в умовах ринкової економіки значно ускладнюється, диверсифікується, зростає число підходів забезпечення його пізнання. Окремі види економічного аналізу дозволяють реалізувати відповідні підходи до розкриття сутності та максимально можливого числа сторін предмета економічного аналізу – явищ, процесів, відносин, що є суттю звичайної діяльності та надзвичайних подій підприємства та інших центрів відповідальності стосовно внутрішніх ресурсів та зовнішнього середовища, техніко-економічних, фінансово-економічних, еколого-економічних та соціально-корпоративних інтересів та сторін, відображених через систему економічної інформації» [304, с. 165].

Еколого-економічний аналіз як сучасний вид економічного аналізу обумовлений появою нових об'єктів та зміни властивостей уже існуючих. Організаційно-методологічні положення еколого-економічного аналізу були

обґрунтовані вітчизняним вченим Д.О. Грицишеним. Автор визначив наступні завдання даного виду економічного аналізу:

- «1. оцінка потреби в природних ресурсах та раціональності їх використання;
2. обґрунтування напрямів та вибору джерел фінансування екологічних інвестицій;
3. оцінка заходів протидії та ліквідації еколого-економічних наслідків надзвичайних ситуацій;
4. оцінка екологічних ризиків внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування підприємства;
5. оцінка ефективності системи поводження з відходами на промисловому підприємстві;
6. обґрунтування потреби використання квот на викиди парникових газів та ефективності операцій з їх реалізації;
7. оцінка рентабельності виробництва та реалізації екологічно чистої продукції;
8. обґрунтування ефективності природоохоронних заходів» [2, с. 340].

Організаційно-методичні положення економічного аналізу розроблені Д.О. Грицишеним представлені на рис. 1, в частинні:

- ознак еколого-економічного аналізу (специфічні об'єкти, функціональна пов'язаність об'єктів, методи вивчення об'єкту та аспекти його дослідження);
- завдання еколого-економічного аналізу в забезпеченні безпеки господарської діяльності підприємства;
- складові системи еколого-економічного аналізу.

В свою чергу зарубіжна дослідниця О.В. Латипова «Стосовно економіко-екологічного аналізу теоретичне пізнання відображає натуральні і вартісні явища і процеси, що проходять на підприємстві з боку їх універсальних внутрішніх зв'язків з природної (екологічної) та соціально-економічної складової матеріального виробництва, досліджує їх зовнішні зв'язки, прояви, що виражаються за допомогою внутрішніх відносин. Загальні тенденції формування екологічних пріоритетів в сучасних моделях економічного розвитку зумовлені поглибленням екологічної кризи і усвідомленням того, що матеріальне виробництво, організоване без урахування екологічних законів, порушує природну збалансованість і внутрішні зв'язки всіх елементів середовища людського проживання,

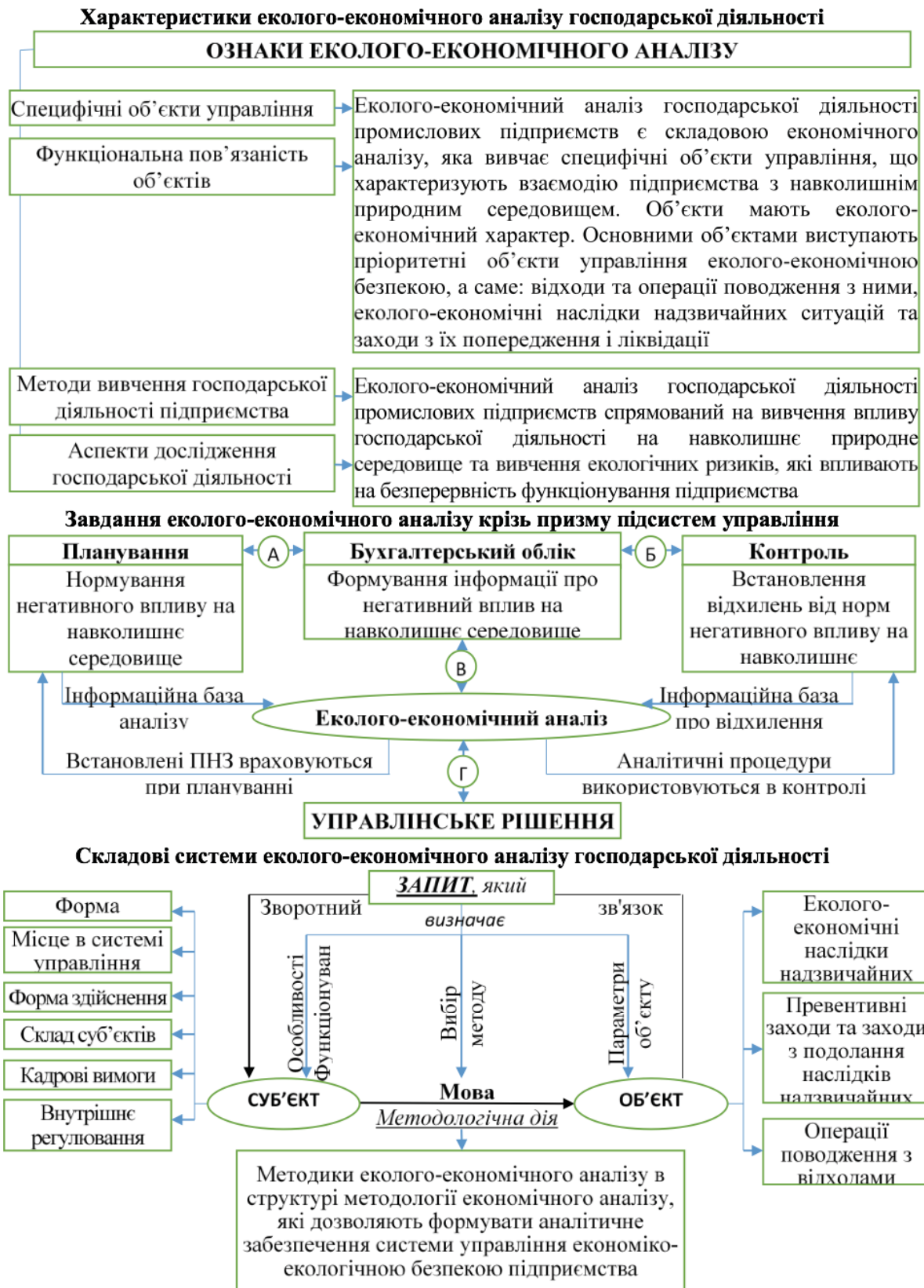

Рис. 2.1. Еколого-економічний аналіз як новий напрям формування аналітичного забезпечення управління за Д.О. Грицишином
Джерело: [2]

руйнуючи її і роблячи надалі непридатною не тільки для господарської діяльності, а й для самого існування там людини як біологічного виду. Передумови розширення об'єктної галузі економічного аналізу та бухгалтерського обліку, розвитку в їх складі економіко-екологічного аналізу та екологічного обліку ґрунтуються на глибокому діалектичному взаємозв'язку між екологічними та економічними законами, закономірностями, категоріями і принципами розвитку» [5, с. 44].

Так вчена обґрунтувала діалектичне походження нового виду економічного аналізу та визначила структурну наповненість його об'єктів. Даний вид економічного аналізу поки не здобув популярності на практиці, проте в умовах переходу до сталого розвитку вітчизняні суб'єкти господарювання використовуватимуть його як інструмент формування звітності сталого розвитку.

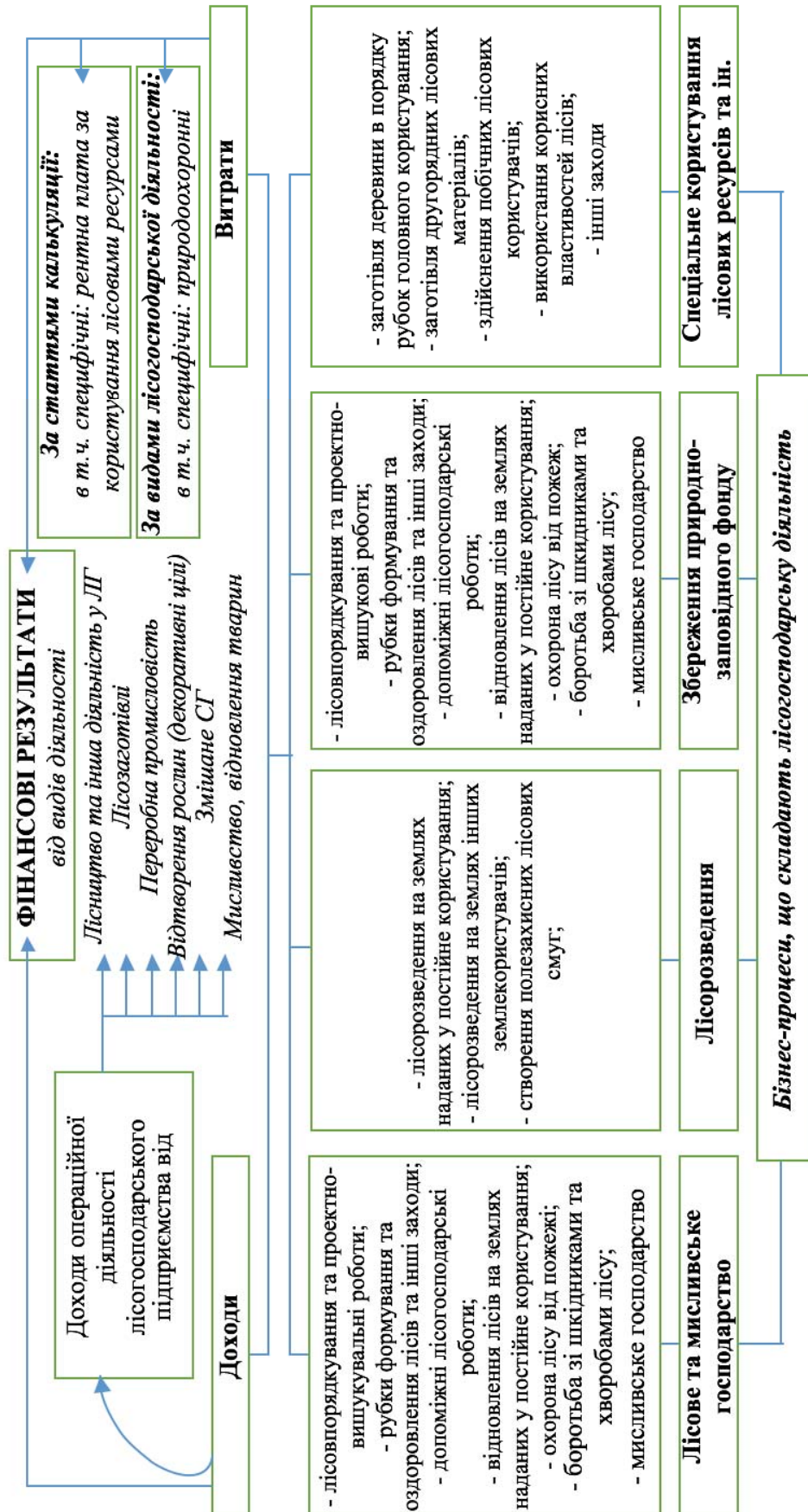
- основним ресурсом, що забезпечує господарську діяльність підприємств лісового господарства є природні ресурси. Таким ресурсом виступають лісові ресурси. В результаті господарської діяльності лісогосподарські підприємства, окрім того, що використовують ліс для його подальшої переробки або використання для енергетичних цілей, займаються ще його відновленням і збереженням та використанням суміжних ресурсів. «Лісове господарство – це вид економічної діяльності, який забезпечує відтворення лісових ресурсів, їх охорону, збереження, заготівлю кругляку та інших продуктів лісу. Цей вид діяльності включає: лісозаготівлю (отримання необробленої деревини: кругляк, стовпи, жердя тощо), отримання продукції лісового господарства (збір продуктів лісу, соків, живиці, насіння дерев і кущів, грибів, ягід, горіхів), надання послуг, пов'язаних із веденням лісового господарства (послуги лісівництва – таксація, оцінка лісу, садіння лісу, захист лісу від пожеж, боротьба зі шкідниками та хворобами лісу)» [6, с. 1]. «Лісогосподарський комплекс, як цілісна система і підсистема національної економіки України, спрямований на забезпечення трьох груп завдань: забезпечення соціальних функцій відтворення, збереження і примноження лісів і лісових земель України як природних ресурсів - її національного багатства; здійснення виробничо-господарських функцій з метою раціонального використання лісосировинних ресурсів, виробництва промислової продукції, товарів народного споживання, надання послуг населенню; забезпечення екологічної функції лісів та лісових ресурсів, підвищення ґрунтозахисних, водоохоронних функцій та пом'якшення змін

клімату» [12, с. 195]. Зокрема значна частинна бізнес-процесів лісогосподарської діяльності пов'язана із забезпечення безпеки лісових ресурсів. Зокрема охорона лісу від пожеж, шкідників, збереження заповідних територій. Це в свою чергу впливає на структуру та властивості окремих об'єктів лісогосподарської діяльності та вимагає їх аналізу для прийняття управлінських рішень, щоб забезпечити сталий розвиток та безпеку лісогосподарського підприємства;

- лісогосподарська діяльність залежить від природно-кліматичних умов, що визначає особливі риси лісових ресурсів. Це означає, що для різних регіонів України лісогосподарська діяльність матиме свої риси. «Слід зазначити що запаси лісосировинних ресурсів є нерівномірними на території України. Це ставить у центр уваги регіональний підхід при розробці концептуальних основ підвищення використання лісових ресурсів. Важливого значення у характеристиці використання лісових ресурсів є: обсяги заготівлі деревини інформація про реалізацію деревини на внутрішньому ринку та поставленої на експорт обсяги переробки деревини та використання для власних потреб» [12, с. 197]. Дана особливість впливає на бізнес-процеси лісогосподарської діяльності та визначає специфіку та структуру об'єктів управління й відповідно економічного аналізу. Тобто при формуванні системи економічного аналізу окремого лісогосподарського підприємства варто зважати на специфіку лісових ресурсів. Відзначимо, ще той факт, що для лісогосподарської діяльності характерна така властивість як сезонність, яка визначає різний склад та специфіку бізнес процесів в залежності від пори року. Даний аспект варто враховувати при розробці організаційно-методичних положень економічного аналізу лісогосподарської діяльності та формування структури її об'єктів;

- у зв'язку із використанням лісових ресурсів підприємства лісогосподарського комплексу сплачують до державного бюджету певну суму – ренту за використання лісових ресурсів. Рента за використання лісових ресурсів є специфічним галузевим об'єктом економічного аналізу. Адже, визначає обсяги використання лісових ресурсів та дозволяє оцінити ефективність використання як за екологічним так і економічними показниками.

Вище зазначене обумовлює специфічну структуру лісогосподарської діяльності як об'єкту економічного аналізу, що можна представити у вигляді наступної моделі (рис. 2).

ЛІСОГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Рис. 2. Лісгосподарська діяльність як об'єкт економічного аналізу: ідентифікація об'єктів, що складають та забезпечують діяльність

До об'єктів, що складають господарську діяльність відносяться господарські процеси й відповідно витрати, доходи та фінансові результати, які з ними пов'язанні. Зауважимо, що таке групування об'єктів економічного аналізу пов'язано із їх класифікацією в системі бухгалтерського обліку, яка була запропонована в докторській дисертації О.М. Петруком [11, с. 94]. Зауважимо, що окремі вчені-аналітики в структурі об'єктів економічного аналізу виділяють лише відповідні види діяльності підприємства, що значно звужує коло досліджуваних питань аналітиком.

При вивченні лісогосподарської діяльності варто зауважити на її різносторонності та різних сферах впливу. Так, при вивченні статутних документів лісогосподарських підприємств Житомирської області (ДП «Малинське лісове господарство», ДП «Народицьке спеціалізоване лісове господарство», ДП «Новоград-волинське досвідне лісомисливське господарство», ДП «Городницьке лісове господарство», ДП «Коростишівське лісове господарство») було з'ясовано, що їх діяльність відповідно до класифікатора видів економічної діяльності передбачає різні напрями, зокрема: лісництво та інша діяльність у лісовому господарстві, лісозаготівлі, переробна промисловість, відтворення рослин (декоративні цілі), змішане сільське господарство, мисливство, відновлення тварин та інші послуги. Кожен вид діяльності має свої особливості та специфічні бізнес процеси.

В цілому, для забезпечення зазначених видів діяльності лісогосподарську діяльність можна поділити на чотири бізнес-процеси: лісове та мисливське господарство, лісорозведення, збереження природно-заповідного фонду, спеціальне користування лісових ресурсів та інші послуги. Відповідно за кожним бізнес процесом, виділяють ще й підпроцеси, які обумовленні специфікою управління та використання лісових ресурсів. Кожен підпроцес має свої особливості щодо складу та оцінки витрат лісогосподарського підприємства.

Зауважимо, що система економічного аналізу лісогосподарської діяльності направлена на оцінку як всієї системи управління так і окремих бізнес-процесів. Зазвичай при оцінці ефективності бізнес-процесу, визначається його результативність тобто порівнюються витрачені ресурси з отриманими вигодами. У випадку із бізнес-процесами, такий підхід до оцінки застосувати не можливо, адже окремі бізнес-процеси пов'язанні із витратами, але в той же час економічних вигод не приносять. Проте такі

бізнес процеси мають екологічну та соціальну результативність. Це вимагає особливого підходу до формування організаційно-методичних положень економічного аналізу й ідентифікації властивостей об'єкту. Да таких підпроцесів відносяться: відновлення лісів на землях наданих у постійне користування; охорона лісу від пожежі; боротьба зі шкідниками та хворобами лісу; мисливське господарство. Таким видом економічного аналізу виступатиме еколого-економічний аналіз лісгосподарської діяльності, що дозволить оцінити ефективність заходів із збереження природних ресурсів.

Виділення еколого-економічного аналізу лісгосподарської діяльності в особливий напрям аналітичної оцінки її ефективності пов'язаний із специфічним природоохоронними об'єктами, які проявляються в сукупності бізнес-процесів. Наступним специфічним об'єктом економічного аналізу лісгосподарської діяльності, що пов'язаний з об'єктами, які складають господарську діяльність є ренті платежі за використання лісових ресурсів. Даний об'єкт економічного аналізу є специфічним для суб'єктів господарювання, що використовують природні ресурси (земельні, водні, лісові та інші).

Особливою складовою об'єктів економічного аналізу лісгосподарської діяльності є собівартість продукції лісового господарства. Специфіка даного об'єкту обумовлена використанням природних ресурсів, потребою в їх збереженні та примноженні. Андросова О.Ф., Смирнова А.В., Смирнов О.О. зазначають, що «собівартість є одним з узагальнюючих показників підприємства, що відображають ефективність використаних ресурсів, впровадження нової техніки і технологій, праці, виробництва і управління, а так само необхідної бази для обчислення прибутку, вдосконалення організації. Результативність діяльності підприємства залежить від формування собівартості з таких причин: витрати на виробництво продукції виступають найважливішим елементом при визначенні справедливої і конкурентоспроможної продажної ціни; інформація про собівартість продукції часто лежить в основі прогнозування і управління виробництвом і витратами; знання собівартості необхідно для визначення сальдо матеріальних рахунків на кінець звітного періоду» [1, с. 5].

На особливій потребі економічного аналізу собівартості продукції наголошують Морщенок Т.С. та Біла А.О. «Собівартість продукції (робіт, послуг) є одним із показників, в якому знаходять відображення усі сторони

роботи підприємства: рівень організації виробничого процесу, його технічна оснащеність, ступінь ефективності використання необоротних та оборотних активів, продуктивність праці, рівень організації матеріально-технічного постачання тощо. Тому економічний аналіз цього показника є основою для прийняття обґрунтованих ефективних рішень щодо вибору шляхів та розробки заходів зниження собівартості продукції» [8, С. 58].

Таким чином, собівартість лісогосподарської продукції є особливим об'єктом економічного аналізу лісогосподарської діяльності. Оцінка якої дозволить виявити причинно-наслідкові зв'язки ефективності лісогосподарської діяльності в частині еколого-економічної результативності, фінансових результатів та ефективності використання лісових ресурсів.

Наступними об'єктами економічного аналізу лісогосподарської діяльності, є об'єкти управління, які забезпечують діяльність лісогосподарського підприємства. До таких об'єктів відносяться активи та джерела утворення майна лісогосподарського підприємства. Аналізуючи ефективність використання активів лісогосподарського підприємства та джерел їх утворення необхідно зважати на галузеву специфіку лісогосподарської діяльності та відповідні бізнес-процеси і підпроцеси. Склад об'єктів, що забезпечують лісогосподарську діяльність й відповідно завдання економічного аналізу щодо оцінки ефективності їх використання представлено на рис. 3.

З представленою впливають наступні характеристики об'єктів економічного аналізу, що забезпечують лісогосподарську діяльність:

- активи (майно) лісогосподарського підприємства. Економічний аналіз активів лісогосподарського підприємства здійснюється в розрізі їх видів, що передбачення бухгалтерським балансом, зокрема необоротні активи (основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, нематеріальні активи та інші), оборотні активи (виробничі запаси, зворотні відходи, напівфабрикати, поточні біологічні активи та інші), грошові кошти та їх еквіваленти. Здійснюючи економічний аналіз активів підприємства, аналітик використовуючи відповідний методологічний інструментарій оцінює сукупність причинно-наслідкових зв'язків щодо забезпеченості основних бізнес-процесів лісогосподарської діяльності, ефективності використання активів лісогосподарського підприємства та їх вплив на фінансові результати. Сучасна методологія економічного

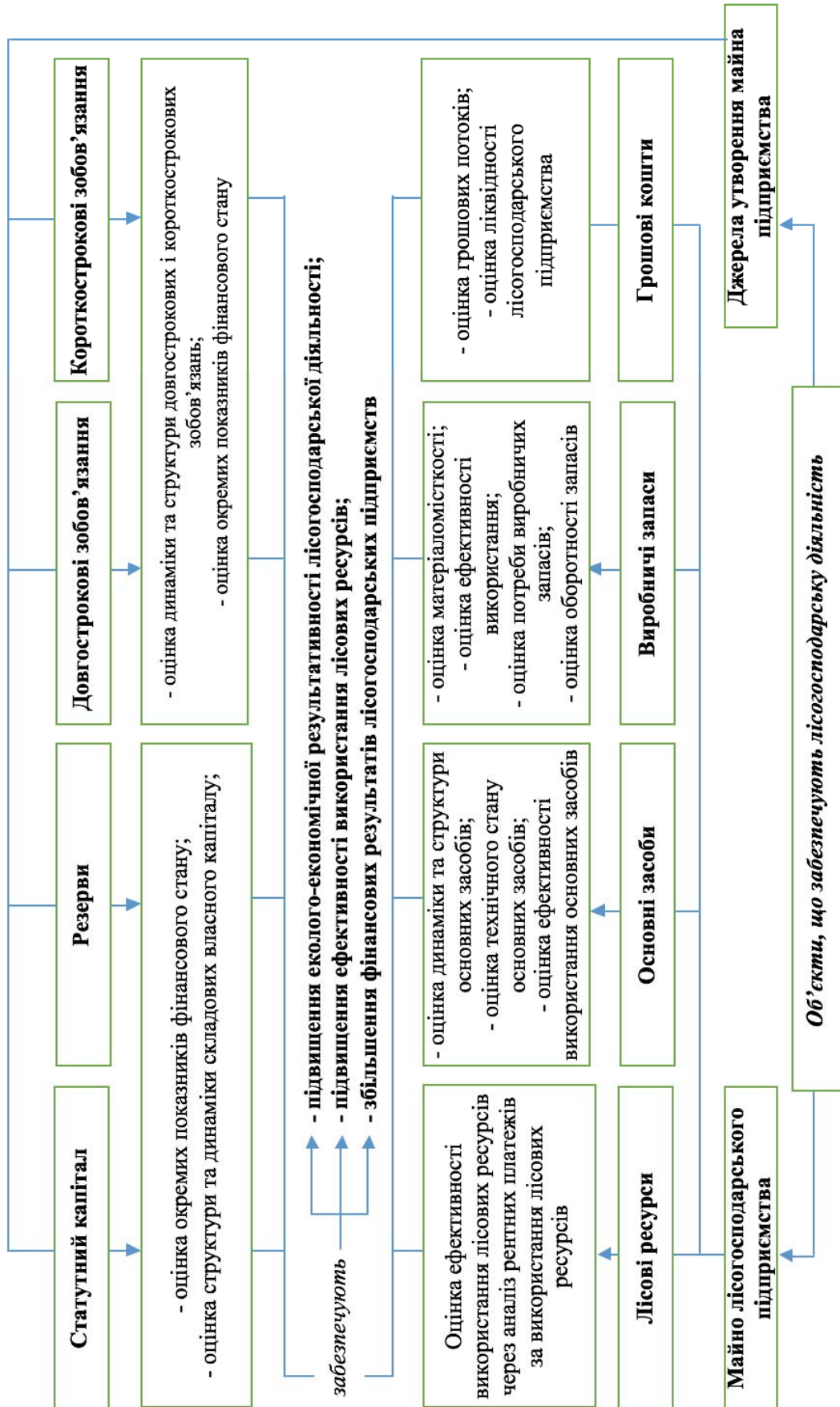

Рис. 3. Лісгосподарська діяльність як об'єкту економічного аналізу: ідентифікація об'єктів, що складають та забезпечують діяльність

аналізу передбачає вагому сукупність аналітичних процедур щодо активів підприємств різних форм власності та галузевої приналежності.

- джерела утворення активів (майна) лісогосподарського підприємства. В даному напрямі аналізуються: власний капітал (статутний капітал, резерви, нерозподілений прибуток), довгострокові та короткострокові зобов'язання підприємства. Аналізуючи джерела утворення майна, можна отримати інформацію про фінансовий стан лісогосподарського підприємства. Це в свою чергу дозволить визначити ефективність та сформувати стратегію розвитку лісогосподарської діяльності окремого підприємства.

В сукупності оцінка майна лісогосподарського підприємства та джерел його утворення дозволяють оцінити забезпеченість лісогосподарської діяльності в цілому та окремих бізнес-процесів. В свою чергу пропонуємо при виборі аналітичних процедур для оцінки лісогосподарської діяльності, зважати на потребу у визначенні причинно-наслідкових зв'язків для оцінки рівня:

- підвищення еколого-економічної результативності лісогосподарської діяльності;
- підвищення ефективності використання лісових ресурсів;
- збільшення фінансових результатів лісогосподарських підприємств.

Висновки. Таким чином, вивчення специфіки лісогосподарської діяльності обґрунтовано структуру об'єктів економічного аналізу та визначено специфічні об'єкти управління. Це дозволило структурувати об'єкти економічного аналізу лісогосподарської діяльності за групами: об'єкти, які складають лісогосподарську діяльність – специфічні галузеві бізнес-процеси; об'єкти, які забезпечують лісогосподарську діяльність в цілому та її окремі бізнес-процеси – майно лісогосподарського підприємства та джерела його утворення. Обґрунтовано, що специфічними об'єктами економічного аналізу лісогосподарської діяльності є собівартість лісогосподарської діяльності, рентна плата за використання лісових ресурсів, бізнес-процеси природоохоронного значення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андросова О.Ф., Смирнова А.В., Смирнов О.О. Аналіз собівартості продукції металургійних підприємств Запоріжжя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2012/eco-4-2012/005-11.pdf>

2. Грицишен Д.О. Обліково-аналітичне забезпечення управління економіко-екологічною безпекою підприємств : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.09 / Д. О. Грицишен. – Ж.: ЖДТУ, 2016. - 578 с.
3. Ізмайлов Я.О. Розвиток методології економічного аналізу господарської діяльності підприємств у постіндустріальній економіці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oaji.net/articles/2016/728-1479729114.pdf>
4. Лазаришина І.Д. Принципи економічного аналізу як інструмент забезпечення його якості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/20971/2/DSESES_2017_Lazaryshyna_I_D-Pryntsypu_ekonomichnoho_96-98.pdf
5. Латыпова О.В. Экономико-экологический анализ деятельности предприятия: теория, методология, методика и организация. дис. на соиск. учен. степ. д.э.н. Спец. 08.00.12/ Латыпова Ольга Владимировна: Москва, – 2005. – 298 с.
6. Маркетингові дослідження. – К. : ДП “Український інформаційно- координаційний центр аналізу ринку лісопродукції”, 2008. – 60 с.
7. Мних Є.В. Аналітичне забезпечення регулювання економічних процесів / Є.В. Мних // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – № 3 (68). – 2013. – С. 168-173.
8. Морщенок Т.С., Біла А.О. Економічна сутність собівартості продукції та шляхи її зниження [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_7_058.pdf
9. Норд Л.Г. Становлення національної школи економічного аналізу [Електронний ресурс] / Л.Г. Норд // Ефективна економіка. – 2015. – № 10. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5919>
10. Олійник О.В. Розвиток економічного аналізу в умовах інституційних змін [Текст]: монографія / Олійник О.В. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – 653 с.
11. Петрук О.М. Регулювання бухгалтерського обліку в Україні: теорія, методологія, практика: [монографія] / О.М. Петрук. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 152 с.
12. Шершун М.Х. Аналіз діяльності лісогосподарських підприємств та ефективність використання лісоресурсного потенціалу в умовах розвитку економічної кризи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/813.pdf>